

Sid rajából csak kevesen ébredtek fel szeptember 14-én, mivel két éjszakai akció után lehetetlen volt elaludni. Tizenkettedikén „egy rozoga, vén gép” repült fölénk, és két világító lövedéket lőtt ki a Henderson repülőter felett. Mindenki tudta, mit jelent ez. Amikor rákezdte a tüzéség, az aknavető raj „az idegfeszültségtől remegve gubbasztott a lyukaiiban”. A hajók nemcsak a Lunga pontot és a repülőteret lőtték, de erős keresőfényekkel pásztázza a tengerészgyalogosok nehéztüzéségét is keresték. Éjjel egy tájban a hajók lövedékei egyre közelebb csaptak be hozzánk, és az aknavető rajnak rohannia kellett, át a sötétben, amit a robbanások fénye vörösre festett, vissza a régi állásokhoz, jóval hátrább.

Napkeltekor rövid szünet következett, mielőtt megérkeztek az első japán vadászgépek, melyek folyamatosan lecsaptak, nehéz géppuskáik tüzével végigseperve a repülőteren. Sid és Csuhas a rókalyukban kuporgott. A földet körülöttük feltépték a lövedékek, ők pedig minden pillanatban várták, hogy az egyik eltalálja őket. Tizenharmadik éjszakájukon dühöngött a tüzéség, s a föld remegett Sid talpa alatt. A lövések azonban nem a tenger felől jöttek, hanem az 1. tengerészgyalogos-hadosztály 75 mm-es, 90 mm-es és 105 mm-es ágyú felől. Amikor éjjel egykor Sid raja beindította az aknavetőjét, a tüzet egyetlen területre összpontosították. Egy (Csuhas kivéve) mindenki által használt fordulatnál élve nyakig voltak a szarban. A pokol egy hosszú hegygerincen tombolt. A gerinc, amelynek kopár csúcsa magasan a dzsungel felett trónolt, a Henderson repülőterétől néhány száz lépésre kezdődött, és dél felé nyúlt, messze a sziget belseje felé. A 4. aknavető raj tartotta magát, és parancsot várt. „Ismét az életünkért és a japcsik haláláért küzdöttünk.” A csata másnap folytatódott. Hallották, hogy a japánok három ponton is áttörtek, többnyire azonban a Véres hegygerinc mentén, ahol csapásmérő és ejtőernyős-alakulatokkal találták szemben magukat. Csuhas vetett egy pillantást egy zsákmányolt tiszti térképre, amelyen pirossal jelölték a rajuk pozícióját.

A folyamatos ágyúzás meggritkult, és megkezdődtek a „felszámoló hadműveletek”. Újabb huszonnegy órás magas riadókészültséget követően az aknavető szakasz jó híreket is hallott. Zárt parancs érkezett, amelyet szeptember 18-án kellett kibontani. A hetedik tengerészgyalogos-ezred bármely pillanatban megjöhet. Ez pedig teljes bizonyossággal azt jelenti, hogy ők hazamennek. A pletykák napról napra erősödtek. A „zárt parancs” felnyitására várva a tengerészgyalogosok között híre ment Roosevelt beszédének, amelyben megígérte anyáinknak, hogy „karácsonyra otthon leszünk”. Azt is rebesgették, hogy Dugout Doug negyvenezer katonája is befut. A közelben nagy tengeri csata dúlt. Úgy hallották, hogy a USS *North Carolina* csatahajó húsz ellenséges hajót küldött hullámsírba. Sid raja a gödrei körül ült, s a következő két éjszaka népdalokat és himnuszokat énekelt. Csuhas kilenc nap után először vette le a bakancsát.

A hetedik tengerészgyalogos-ezred szeptember 18-án, pénteken reggel érkezett meg Guadalcanal elé. A nap ragyogó kék égbe jött fel. A hajóról nézve a sziget olyan volt, mint Szamoa: egész hosszán egy hegygerinc húzódott végig, bár jóval a partközeli pálmák mögött. A kikészülődés a Higgins csónakokból és a partraszállás folyamata leginkább egy partra szálló gyakorlatra emlékeztetett, azzal a különbséggel, hogy jobb oldalukon a haditengerészet egyik rombolója a part tőlük egy mérföldre eső szakaszát tűz alatt tartotta.⁷²

Ahogy leléptek a rámpáról, a Lunga ponton a baráti tengerészgyalogosok csipkelődő megjegyzései fogadták őket. Záporkoztak rájuk a bekiabálások: „Merre csatangoltatok?” Vagy: „Épp idejében jöttök, amikor vége a harcnak.”⁷³ John és emberei a hetedik ezred mintegy négyezer tengerészgyalogosával együtt ledobták csomagjaikat egy halomba. Úgy hírelt, hogy az ellenség bármely pillanatban megjelenhet, és a tengerészgyalogosok csak arra az ellátmányra számíthatnak, amit magukkal hoztak. A tisztek parancsokat vakkantottak az altiszteknek. John, J. P.

és más altisztek a sorkatonákat nyuvasztották. Zavar támadt.⁷⁴ A tengerészgyalogosok nem voltak kiképezve hajók kirakodására, és a legtöbb puskás lövészszázad parancsnokának gőze sem volt a logisztikáról. A sorkatonák felkapták a dobozokat a kis szállítóhajókról, és lepakolták a parton. Randán káromkodtak, és ott tettek le mindent, ahol épp helyet találtak.

A fejük felett idővel feltűnt egy repülőgép, és az események megélnékültek. A légvédelmi lövegek tüzelni kezdtek, és úgy tűnt, a gépet el is találták, mert sebesen zuhant a part felé. A tengerészek „berohantak a fák közé, mert bizonyos volt, hogy a gép tüzet nyit”.⁷⁵ A légvédelmi tűztől találatot kapott gép megpördült és a vízbe csapódott. Egy csónak elindult, hogy ellenőrizze. A tengerészgyalogosok visszacaplattak a homokon és a hullámok között végzett unalmas munkához. Közben híre ment, hogy a gép „a mieink egyike volt”. A lövész meghalt, a pilóta pedig polokian berágott.

A hajókat nem pakolták ki teljesen, amikor a fejeseknek eszükbe jutott, hogy meg kellene cserélni a prioritásokat, vagyis mielőtt folytatják a kirakodást a hajókról, a már lepakolt készleteket vigyék át a szárazföld belsejében levő fedett raktárakba. A művelet nem zárulhatott le, mert leszállt az éjszaka. Az egész napi robot után az 1/7-esek és csatolt egységeik ezerszáz embere felállította alvóhelyét a Lunga pont néhány kókuszfája alatt, Kukum falu közelében. Az alacsonyabb rangú tisztek az eligazításon halottak ellenére nem adtak parancsot embereiknek, hogy ássanak rókalyukakat. Órákkal naplemente után egy ellenséges hajó úszott be a csatornába, és két-három órán át lőtte a reptér körüli területet, többek között a Lunga pontot is.⁷⁶

Az első sorozat alatt az 1/7-esek imádkoztak. Ezek „lengyelül, olaszul [vagy] németül kezdődtek, aztán visszaváltak angolra – jegyezte meg az egyik trefamester. – Erős a gyanúm, az imádkozók mindenképpen azon voltak, hogy a jó öreg Allah megértse őket.”⁷⁷ Reggel a D század katonái hasítékokat láttak a fákon, melyek tenyérnyinél is nagyobb repedezett vasdaraboktól származtak. Az 1/7-esek két embere meghalt, ketten megse-

besültek.⁷⁸ Az egyik sebesült a szóbeszéd szerint kiabálni kezdett: „Segítség! Segítség! Segítség!”

Mialatt tovább záporoztak a gránátok, Puller alezredes oda ment hozzá és rászólt:

– Fiam, maradjon csendben! A többiek is ugyanezen mennek keresztül... Küldök egy sebesültszállítót, aki majd ellátja.

Vállas Puller támadás alatti viselkedéséről szóló mese ezzel a csattanóval ért véget: „És szegény ördög elvesztette a lábát.”⁷⁹

A trópusi hőséghez már hozzáedződtek, de az ellenséges tüzéségi lövedékek pusztító tüzéhez még nem. Az újonnan jöttek észrevették, hogy az első és az ötödik ezred katonái szutykosak, borotvátlanok, és nagyon nem érdekli őket az előző éjjeli támadás.

Dél körül a hetedik ezred parancsot kapott a kirakodás befejezésére. A 2/7-es és a 3/7-es zászlóalj összeszedte a cókómkját, és délnek indult a reptér felé, a reptéri körzet szélének egyik szektorába. Az 1/7-est járőrbe küldték.⁸⁰ Aznap délután Vállas Puller a Lungán át nyugatnak vezette őket, az utászídhhoz. A folyó túlsópartján a sűrű dzsungelben lövöldözés tört ki. Ismeretlen számú ellenséggel váltottak lövéseket. Egy tengerészgyalogos elesett. Vállas a támadás pillanatában előrerendelte az embereit. Az ellenállás abbamaradt, az 1/7-esek pedig egy kicsivel tovább nyomultak előre a dús növényzet között, mielőtt beásták magukat éjszakára. Körülöttük bezárult a dzsungel. Néhányszor felébresztették őket az örök, akik John szavaival élve az „árnyékokra indultak be”, és ágakra meg bokrokra nyitottak tüzet. Reggel az 1/7-esek visszatértek a reptéri terület szegélyére. Újabb tűzharc tört ki a japcsikkal, amelyben két tengerészgyalogos sérült meg, mielőtt a zászlóalj eljutott a reptérhez közeli táborhelyére.

Manila Johnt és barátait aznap éjjel lövések hangja csalta elő alvóhelyükről. A japánok a 2/7-eseket és a 3/7-eseket támadták, az ezredparancsnok pedig erősítésként küldte nekik az 1/7-eseket. Az 1/7-esek a sötétben délnek rohantak, égrengető puskaropogást hallottak, de végül kiderült, hogy csak a begőzölt ten-

gerészgyalogosok lóttek egymásra.⁸¹ A dühös tisztek és altisztek szídták az embereiket, mint a bokrot, és rájuk parancsoltak, hogy tartsák be a tűzfigyelmet. Hírt kaptak, hogy személyesen Vandegrift tábornok adta parancsba, hogy éjszakára tegyék fel a bajonettjüket. Az egyik területszakértő, az ausztrál Martin Clemens előadást tartott az altiszteknek a dzsungel zajairól.

A hetedik tengerészgyalogos ezredről a 4. aknavető raj úgy vélte, „beszari banda. Túlságosan is.” Ez nem volt hízelgő, de még tréfa sem.

Cabanatuanon a napi halálozás, amely augusztusban már visszaesett, szeptemberben nagyjából napi tizennégy emberre csökkent. A gyengébbeket megölte a rossz táplálkozás, a vérhas és a malária. Az erősebbeken segített a Vöröskereszt, amelynek megengedték, hogy kinint küldjön a táborba a malária elleni harchoz. A többhavi éhezés persze legyengítette a foglyokat. Az étel gondolata kikapcsolta a honvágyat és a szexuális fantáziákat. A rabokat az éhség arra készítette, hogy egymással vetekezzenek. Páran kegyeket harcoltak ki az őrségtől, információért cserébe. Néhány orvos a feketepiacon orvosságot juttatott mindazoknak, akik meg tudták fizetni. Ahányszor egy rab túl beteg volt ahhoz, hogy egyen, a többiek nem hagyták veszendőbe menni az adagját.

Szeptemberben a tábori őrség kisebb engedményeket tett a temetések ügyében. Megengedték, hogy a káplánok tegyék a dolgukat, és a sírokat is megjelölhették. Szappant osztottak, noha a víz még mindig hiánycikk volt. A japánok időnként már azt is engedélyezték a raboknak, hogy ételmelet és gyógyszert vásároljanak tőlük. Cserébe készpénzt kértek, éspedig előre. Ez a kevés többlettelelem az élet és a halál közti különbséget jelentette.

Austin Shofner vitt magával pénzt. Mielőtt elhagyta Corregidort, néhány filippínó húszdolláros bankót csavart egy darab WC-papírba, mert „egyszer még szükség lehet rá”. Egy ételkonzerv az őrségnél egy pezóba került, de nem mindig volt mit eladniuk.

A munkabrigádokban szolgáló rabok csempésztek be konzerveket, és közülük néhányat a feketepiacon is árultak. E konzervek darabjáért tíz-húsz pezót kértek. Egy jobb héten Shofnernek két konzervet is sikerült vennie, általában lazacot vagy szardíniát.

Austin Shofner megosztotta a többiekkel ezt a többlettelemet. Pénzt adott kölcsön ételre és gyógyszerre egy olyan világban, ahol a kölcsönnek nem volt semmiféle értelme. A cabanatuani hadifogolytáborban a hálás megajándékozottak nem segélynek tekintették az ételt vagy a pénzt, hanem hőstettnek. Shofner az életét kockáztatta, hogy másokat megmentsen.⁸²

Persze heti két konzervvel nem sokra ment. A foglyok testét felette a mindannyiukat sújtó nélkülözés. A túléléshez állandó odafigyelésre volt szükség. A szakadatlan szellemi és fizikai igénybevételt csak akkor lehetett elviselni, ha volt remény, azt pedig csak a körlet határain túl találhatott az ember. A szabadság lehetősége hónapról hónapra csökkent. Ha Amerika erősebb, mint Japán, miért hazudták azt nekik Bataanon, hogy úton van az utánpótlás? Hogy feledkezhetett meg róluk a hazájuk? A szenvedés mindennapos társukká szegődött, miközben a legyeket hajtották el az ételükről, és igyekeztek megőrizni erőnlétüket. Noha ekkorra már minden hadifogoly világosan látta, milyen fontos életben maradásukhoz a remény, ez a tudat magában nem volt elegendő védelem a beletörődés ellen. Amikor Shofnernek egy barátja azt mondta: „a halál nem nehéz”, a halál könnyű, ő már tudta, hogy a végét járja.

Mint bármelyik rabnak, Austin Shofnernek is fel kellett vereznie magát a szellemi és a fizikai próbatételek ellen. Időmilliómos lévén meg is tette. Apjára gondolt, aki ugyanúgy futballozott a tennessee-i egyetemen, ahogyan ő. Gondolt egyetemi futball-edzőjére, Bob Nalinra is, aki ugyanakkora hatással volt rá, mint az apja. Nalin edző győzelemre tanította csapatát: „Játsszatok a játék kedvéért – mondta mindig –, és ha lehet, lőjetek kapura!” Nalin fizikailag megerősítette Shofnert, de arra is megtanította, hogy mérje fel az esélyeit, és hogy egy kis trükk megváltoztathatja az erőviszonyokat. Austin Shofner rájött, hogy egy szeren-

csesjátékos szemével nézi a világot. „Rafkósnak” becézték. Ezek az emlékek energiával és erővel töltötték el, és úgy érezte magát, mint a szerencsésjátékos, aki mindent egy lapra tett fel. Öthavi hadifogság után úgy tekintett a háborúra, mint egy futballmeccsre. Félidő volt. Az ellenfél vezetett. De Rafkós most visszatért a pályára.

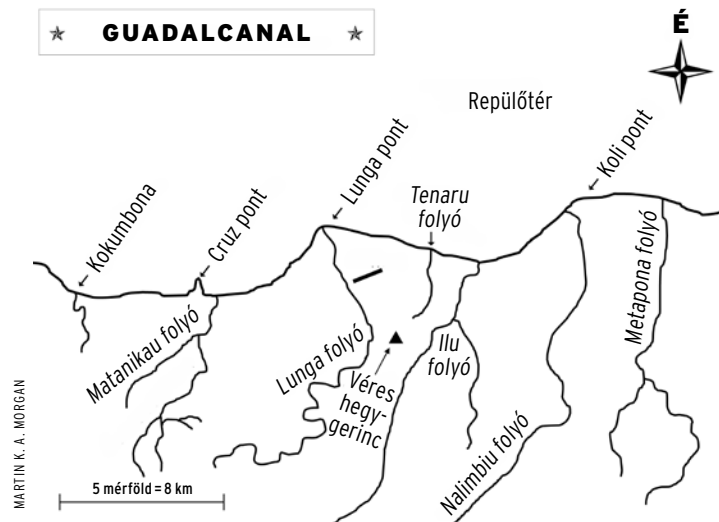
Már kis híján két hónapja voltak a szigeten, amikor a H század és a 2/1-es zászlóalj többi része elhagyta állásait, melyeket a Tenaru folyó torkolatánál, a Pokol pontjához közel alakított ki. Az áthelyezési parancs természetesen akkor érkezett meg, amikor Sid és Csuhas takaros új kunyhót épített magának, úgyhogy már akkor bepíultak, amikor megtudták, hogy a 3/1-esek állásait foglalják el a reptértől délre, mert a 3/1-esek emberei kikészültek.

– Még hogy ők készültek ki?! – morgott Csuhas. – Hát mit képzelnék ezek, mi hogy vagyunk?

A 4. aknavető raj túl sokat zabrált össze és túl nagy munkával, hogy bármit is hátrahagyjon. A farönkök darabjait, amelyekből viskójukat felépítették, az elemelt ellenséges ágyneműt, amelyet az első napokban a raktárakból szereztek be – mindezt magukkal vitték, így azután úgy festettek, „mint holmi vándorló cigányok”. Új állásaik jóval feljebb voltak a Tenaru mentén, ami most a baljukon folyt, ahogy délnek néztek.* A sűrű dzsungel egy nagy mezőre nyílt a 2/1-esek vonalának közepén. A mezőn túl jobbra az érintetlen őserdő a Véres hegygerinctől választotta el őket, ahol a csapásmérő és ejtőernyős-zászlóaljak egy héttel korábban nagy csatát vívtak.

Új otthonuk állapota felháborította Sid raját. Nem voltak rókalukuk, nem voltak óvóhelyek. „Egyből láttuk, hogy a 3. zászlóalj csupa balfékből áll.” Valaki e pillanatban épp boltot rendez be a Pokol pontjánál álló „palotájukban”. Szerencsére Benson már

* Később, 1943-ban rájöttek, hogy amit a tengerészgyalogosok Tenaru folyónak neveztek, az valójában az Aliqátor-patak. A Tenaru a tengerészgyalogos-állások szélén folyt, és idáig Ilu folyónak hívták.

megmondta, hogy hamarosan új állásba vonulnak. Sid és Csuhas némi „naisa kaikát” (japán rizkását) készített, és örömmel fedezték fel, hogy bár hallják a reptér körüli bombázást, körülöttük nem robbannak lövedékek. A dzsungelben leleselkedő mesterlövészek sokkal szelídebb veszedelemnek látszottak. A 4. aknavető raj aznap éjjel úgy aludt, mint a bunda.

Szeptember 24-én reggel az 1/7-es zászlóalj három puskás százada alaposan nekivetkőzött, és újabb őrzáratra indult a Lunga mentén. A hadosztályban az a szóbeszéd járta, hogy Puller alezredes – a Charlie század századosának szavaival – „inkább harcolna, mint enne”.⁸³ A D század nagy része, John géppuskás szakaszával együtt hátramaradt. Basilone ekkortájt talált egy darab szakadozott barna papírt, és írt a szüleinek: „Biztonságban megérkeztem Guadalcanalra” – ez volt minden mondandója.⁸⁴ Őrzáratozó barátairól először akkor kapott hírt, amikor az A és a B század egy nappal később néhány sebesülten tért vissza. Úgy tűnt, nagyjából ugyanaz történt, mint az első őrzáratnál: egy

sor gyors tűzváltás az ellenséggel, kevés veszteség és semmi egyértelmű eredmény. Aztán az A és a B század ismét eltűnt. Újabb egy nap elteltével a C század is visszatért, majd éjjelre az A és a B század szintén beoldalgott a táborba. Manila barátja, Richard, aki az A századdal volt, azt mesélte, hogy az őrző „lassan vonszolta visszafelé a seggét”.⁸⁵

Reggel az őrző tagjai nem szívesen meséltek a részletekről. A zászlóalj-parancsnokságon a tisztok dühösek voltak. Az ezredparancsnokság állítólag szintén haragudott. Az 1/7-esek őrző bonyolult offenzívába csapott át, amely teljes káoszba fulladt. Az A és a B század emberei a dombon, a Matanikau folyó túlszéljén találták magukat, elvágva a tengerészgyalogosok vonalaitól, körülöttük ellenség. Rádiót nem vitt senki. A közeledő ellenségtől szorongatva trikóikat vették le, és abból írták ki: S-E-G-Í-T-S-É-G. Egy pilóta történetesen észrevette a jelet, és beszólt rádión. A híreket hallva Vállas felpattant egy rombolóra, és a helyszínre robogott. A *Monssen* romboló öthüvelykes fedélzeti ágyú segítségével tisztított meg nekik egy ösvényt az Alamótól az óceánig, és a fiúk eszeveszetten mentették az életüket a robbanások nyomán.

Mivel az ellenség szorosan a tengerészgyalogosok hátában futott, hogy elvágja őket, John jó barátja, ifj. Anthony P. Malanowski törzsőrmester, az A század katonája felkapta BAR-ját, és fedezte a visszavonulókat. A tengerészgyalogosok lövések záporában érték el a partot. Puller néhány Higgins csónakkal várta őket, melyeket a parti őrség és a tengerészet olyan kormányosai irányítottak, akik elég bátrak voltak eljátszani a csalimadarat. A teli csónakok épp csak kijutottak, három kormányos megsérült. Tíz Guadalcanalon töltött nap után a zászlóalj állománya tíz százalékát és kilenc tisztjét veszítette el.⁸⁶ Senki nem akart arra gondolni, mit művelnek a japánok épp e pillanatban azokkal a tengerészgyalogosokkal, akik már nem tudtak feljutni a csónakokra – az olyanokkal, mint Tony Malanowski, akik időt nyertek a számukra. Úgyhogy nem is beszéltek a küldetésről. A zászlóalj átvonult a reptér övezetén dél felé, a túlnani dzsungelbe.

Sid a repülőtérről délre, egy tisztáson elszigetelődött raja rövid hírt hallott: „A 7. ezred 1. zászlóalján rajtaütöttek. A 2. zászlóaljat küldték a támogatásukra.” Az aknavetőcsőket azt is megtudták, hogy a japán császári haditengerészet összes létező hajója feljüket tart – ebben nem volt semmi új. A zászlóaljtól kapott rizsadagot a Csuhas által készített hátszínnel és babbal egészítették ki. Az aknavetőcsőket egyik óra, Lester hallotta, hogy egy menetszlop tart feléje az ösvényen. Les szabályszerűen eléjük lépett és felszólította őket, hogy azonosítsák magukat. Reszelős hang válaszolt:

– Puller alezredes vagyok, a hetedik tengerészgyalogos-ezred első zászlóaljának, az Egyesült Államok egész istenverte tengerészgyalogos-hadteste legjobb alakulatának vezetője.⁸⁷

– Mehet, barátom – dadogta Lester, amikor Vállas Puller elé lépett mellette, szemében a gúny szikráival kacintva az örökös fiatal tengerészgyalogosra.

Az „élő legenda” – ahogy Les később az ezredet jellemezte – mögött masírozó tengerészgyalogosok csak rávigyorogtak.

Rafkós annyira tisztán tartotta magát, amennyire csak lehetséges volt. Hacsak tudott, vásárolt magának élelmet a feketepiacra, de a kukacokat is megette a rizséből. Fűvet, leveleket evett, mindent, ami csak megtöltötte gyomrában az ürességet. Viccelődött, softballozott, ugratta a barátait, és közben olyankor keresett, akik hozzá hasonlóan nyeresre játszottak. Rafkós tudta, hogy olyan emberekre van szüksége, akikben megbízhat – ha nem is a menekülés, de a túlélés érdekében. Két hasonzorú cimborája, Mike Dobervich és Jack Hawkins ugyanabban a barakkban lakott, mint ő. Mindketten tengerészgyalogosok voltak, ami fontos körülmény. A három férfi úgy hallotta, hogy ezer rabot egy másik táborba küldenek. Megbeszélték, hogy önként jelentkeznek. Azelőtt minden rab igyekezett elkerülni az effajta áthelyezéseket, ugyanis néhányan Japánba kerültek. Abban azonban megegyeztek, hogy nincs az a hely, ami rosszabb lehet, mint Cabanatuan. A maradás egyet jelentett a halállal.

Szeptember 26-a reggelén a rabok megtudták, hogy az örök felderítettek egy szökési kísérletet, amelyet három tiszt akart végrehajtani. A szökés körülményei nem voltak túl különösek. Tárgyalást nem tartottak. A kerítésen kívül, ahol mind láthatták, az örök hátrakötötték a három szökevény kezét. Egy póznáról lelátott kötél tartotta a karjukat olyan magasan, hogy csak a lábujjaik érték a földet. Tisztjeik felügyelete alatt az örök addig verték őket, amíg arcuk felismerhetetlenné nem vált. Két napig lógtak ott vérezve, válluk eldeformálódott testük súlyától. Étel vagy vizet nem kaptak. A japán orvosi személyzet ezután eszméletre térítette őket, hogy újabb verést kapjanak. Az örök azt követelték, hogy minden előttük elhaladó filippínó üsse meg őket. Ha egy filippínó nem csépelte a szökevényeket eléggé, a japánok a filippínókat verték.

„Soha nem gondoltam – írta Shofner a naplójában –, hogy az emberi testet ennyire meg lehet gyötörni, és hogy ennyit elvisel.” A második nap végén az örök levágták és arra kényszerítették őket, hogy menjenek be a bozótosba. Az egyik férfi lába eltört, ő még akkor sem tudott menni, ha bajonettel noszogatták. Ötven lépésen át vonszolták, amíg meg nem érkeztek három sekély sírgödörhöz. Kettejüket agyonlőtték, a harmadikat lefejezték. A foglyoknak azokban a barakkokban, melyekben a szökevények éltek – Rafkós is ilyenben lakott –, azonnali hatállyal megtiltották hálólhelyük elhagyását, kizárólag dolgukat végezni vagy ételért mehettek ki. A büntetés egy hónapig tartott. Rafkós azon tűnődött, vajon ő és két társa nem most veszi-e el azt a lehetőséget, hogy kijusson a cabanatuani egyes számú hadifogolytáborból.

Az 1/7-esek egy félkész rókalyukakból és délnek néző bunke-rekből álló vonalba húzódtak. A 3/7-esek jobbjukon a Véres hegyerinc egy szakaszát tartották. Baljukon a vonal az első tengerészgyalogos-ezred szektoráig húzódtott. Mivel sem magaslat, sem folyó nem volt előttük, az 1/7-eseknek sok munkába került, hogy védhető vonalat alakítsanak ki a lapos, mocsaras dzsungelben.

A zászlóalj 37 mm-es lövegeit és .50-es géppuskáit a legsebezhetőbb ponton állították fel, a vonal bal oldalán, ahol az első ezred szektorával találkozott. Előttük egy lapály nyílt, amely dél felé jócskán benyúlt a dzsungelbe. A lapály távolabbi vége felől kocsiút futott északi irányban, amely épp a vonalaik előtt éles kanyart vett nyugatnak, és így haladt át az 1/7-esek vonalán, mielőtt ismét északnak fordulva a Henderson reptér felé tartott. Minden támadás ezen az úton volt várható. Oda, ahol az út a vonalaikat keresztezte, a tengerészgyalogosok spanyollovast, egy három irányban kiszögezett utakadályt telepítettek. A kettős szögesdrótnál tartósabb spanyollovast szükség esetén némi nehézséggel el lehetett távolítani.

A spanyollovast Babilonéék balján volt. A C század puskásai a vonal mentén, amely innen a jobbjukon magasodó hegyerincig húzódtott, rókalyukakat ástak. Manila arra utasította embereit, hogy alakítsanak ki két géppuskaállást egymástól negyvenlépésnyire, melyek elég nagyok két géppuska befogadására. A géppuskák lövönala mindkét irányban támogatja a köztük levő puskás lövészeket. Mások fákat és bokrokat vágtak ki, hogy biztosítsák a tűzvonalat, vagy hogy szögesdrótot telepítsenek. A John géppuskáját az erdő falától elválasztó táv nem volt a legideálisabb a géppuskások számára. Mögöttük a zászlóalj-parancsnokság ásta be magát, és telefonvonalak kígyóztak. Egy hét múlva megtudták, hogy Vállas hamarosan visszarendeli őket a Matanikau folyó túlsópartjára egy offenzívához.

Az 1/7-esek október 7-én alaposan bereggeliztek. A zászlóalj-konyhán húst, krumplit és gyümölcsöt kaptak, hozzá kenyert, és az egészet forró kávéval öblítették le.⁸⁸ Az isten háta mögött élő kiéhezett emberek számára ez az egészséges reggeli úgy tűnt, a megnyugtatásukat szolgálja. Mindenki tudta, hogy a császári haditengerészet rengeteg embert és felszerelést tett partra a Matanikau folyó túlsópartján. A visszatéréstől rettegve egy közlegény annyira megsebesítette magát, hogy el kellett szállítani.⁸⁹

Az újabb támadásban számos alakulat vett részt, köztük a hetedik ezred is. A támadók nemcsak légi támogatást kaptak, ha-

nem forródrótjuk volt a hadosztály tüzérségének nehézlövegeihez is. A fejesek, vette észre Manila, tanultak „a legutóbbi fájdalmas kudarcból...”⁹⁰ Basilone és barátai számára az egész ennyit jelentett: az 1/7-esek és két másik zászlóalj átkel a Matanikau egy jóval feljebbi pontján, majd elkanyarodik északnak, és oldalba kap egy ellenséges csapatösszevonást. Az első őrzárattal ellentétben John géppuskái a C század puskás szakaszával tartanak.⁹¹ Noha a géppuskát nehéz átcipelni a dzsungelen, a korábbi őrzáratok során bebizonyosodott, hogy bármi megtörténhet. Ha nagyobb ellenséges erővel kerülnének szembe, a puskásoknak szükségük lesz Manila nehéz géppuskáira.

Amikor az 1/7-esek elhagyták a kantint, minden tengerészgyalogos pár C fejadagot tömött a zsebébe. A kis aranyszínű dobozokban vagdalt, babos hús vagy más egyéb réműletes kotyvalék volt. A 3/2-esek haladtak az élen, őket a 2/7-esek követték, a hátvédet az 1/7-esek adták. Vállas Fidel Hernandezt, a D század egyik nagydarab tengerészgyalogosát akarta elővédnek.⁹² Vállas Fidelt „Hombrénak” nevezte, de John és a többiek gyakran „Főnöknek” hívták, ugyanis volt benne némi indián vér is, ahogyan spanyol is. Nem sokkal Fidel mögött szakaszparancsnoka, utána századparancsnoka, végül maga a zászlóaljparancsnok haladt. Vállas sosem csinált titkot abból, mit vár a tisztjeitől:

– Vezessétek az embereiteket, ne mögöttük kullogjatok – szögezte le.⁹³

A három zászlóalj libasorban haladt, hosszú vonalban kanyarogott nyugatnak a reptértől, majd délre, a sziget belseje felé.

Délután közepe táján megérkeztek egy patakhoz, a Matanikau egyik oldalágához. Egyetlen kókuszfatörzsből álló híd vezetett át felette, mellette egy távbeszélőkábel szolgált kapaszkodóként.⁹⁴ Mivel egyszerre csak néhányan kelhettek át, egy csoportba verődtek össze, ami az 1/7-eseket igen sérülékennyé tette. A folyó mentén mindkét irányban őrszemeket állítottak, és megkezdtek az átkelést. A C század átkelt, majd felfelé indult a völgy túoldalán. A caplatás a meredek hegyoldalon megerőltető mutatvány volt. A fiúk meg-megcsúsztak, ledobták a felszerelésüket, és is-

tentelenül káromkodtak. Az a néhány száz lépés egy órába tellett.⁹⁵ A C század a hegygerinc tetején verte fel táborhelyét, és öröket állított. Estig tartott, mire a többi század is felkaptatott és csatlakozott hozzájuk.

Még mielőtt felébredtek, eleredt a zápor, ami még kevésbé tette csábossá a dzsungelbeli caplatást egy újabb napon keresztül. Az esőből felhőszakadás lett, és megállásra kényszerítette őket. A kilencedik nap reggelén az 1/7-esek átkeltek a Matanikau egyik nagyobb mellékágán. Mialatt ők továbbnyomultak előre nyugatnak, az előttük haladó két zászlóalj északnak fordult. Az 1/7-esek továbbra is nyugatnak meneteltek, mielőtt északnak kanyarodtak volna, a parancs szerint ugyanis a tengerészgyalogosok bal szárnyát kellett védeniük.

Hallották, hogy az első zászlóaljok szembekerültek egy komolyabb ellenséges egységgel. Az amerikai gépekről ledobott bombák és a tüzérségi lövedékek mellett válaszlövéseket is hallottak.⁹⁶ Mintegy ezer lépésre a folyótól az 1. zászlóalj felkapaszkodott egy magaslatra, ahonnan körös-körül belátták a tájat.⁹⁷ A rajparancsnokokat, köztük Basilonét előrerendelték, és megmutatták nekik a terület fekvését. Északon láthatták, ahogy a 2/7-esek tüzelnek a tőlük balra levő ellenségre. Kétezer lépéssel a 2/7-esek mögött látták az óceánt. A távolságot persze nehéz volt felbecsülni, mert a meredek dombok és a sűrű őserdő minden mérést megnehezítettek.

Vállas a C századnak speciális feladatot szánt.⁹⁸ Arra utasította őket, hogy karolják át az ellenség állását, amely a 2/7-esekkel folytatott tűzharcot. Moore százados egy vízmosásba vezette őket; először nyugatnak haladtak, majd elkanyarodtak észak felé. Amikor egy magaslatra értek, gyönyörű panoráma tárult eléjük. A keskeny völgyön túl belátták az ellenség állásait egy kopár hegygerincen, velük szemközt. Az ellenség figyelmét a 2/7-esekre összpontosította.

Addig senki nem tüzelt, amíg Moore százados parancsot nem adott. A tengerészgyalogosok elfoglalták állásaikat és előkészítették fegyvereiket. Basilone géppuskái, melyeket a C századhoz

osztottak be, közlőről kezdtek veretni az ellenséges csapatot. Mivel csak célpontjaik sziluettjét látták az ég háttérében, néhány tengerészgyalogosnak olyan érzése volt, mintha lögyakorlaton lenne.⁹⁹ Géppuskája csöve felett Manila figyelte, ahogy az ellenség „örült táncot jár”.¹⁰⁰ A japánok persze szembefordultak az új fenyegetéssel, de nem volt fedezékük. Hamar nyilvánvalóvá vált, hogy a japán főerő két tűz közé került egy mélyedésben.

A C század 60 mm-es aknavetői tűz alá vették azt a pontot, ahová a srácok a dombtetőről puskagránátokat lőttek feltételezett célpontjaikra. Azután a 81 mm-esek, hátrébb az 1/7-esek maradékaival, kicsit délkeletre a C századtól, szintén bekapcsolódtak. Az ellenség csapdába esett a vízmosásban. A hegyháton nem maradhattak életben, s még kevésbé tudtak visszalőni. A japcsik többször is megpróbálták felállítani egy géppuskát a vízmosás végénél egy nagy fa mögött, de a C század géppuskásai és aknavetősei mindannyiszor cafatokra szedték a vállalkozót.¹⁰¹

A C század két órán át folytatta a mészárlást. A tengerészgyalogosok az ellenség nagy részét a völgyben tartották. A reptéri körletből lövő tüzérség lövedékei már a völgyben robbantak.¹⁰² A kíméletlen öldöklés végül megtörte az ellenség ellenállását, és megfutamodott. Százak haltak és még többen sebesültek meg. John néhány embere okádott a vérontástól. A 2/7-esek által elfoglalt állások felől viszontlövések dörrentek. Páran elestek, majd hirtelen véget ért az egész.

Mielőtt felszámoltak minden ellenállást, és a C század megbizonyosodhatott volna arról, hogy valamennyi fekvő alak halott, Moore százados elrendelte, hogy készüljenek a visszavonulásra. Ez sokak számára bizonyára furcsán hangozhatott. Hordágyakra pakolták halottaikat és sebesülteiket. A keletre vezető út per sze az előttük tátongó mélyedés partján húzódtott végig. Néhány tengerészgyalogos átkutatta a halottakat – egyesek információért, mások szuvenirért –, és természetes, jól felszerelt tetemeket találtak. Ez a japán egység szemmel láthatóan nem régóta volt Guadalcanalon. A vállalkozás utóvédjeként a C század a folyótorkolat felé tartva hátrafelé is figyelt. Eldörrent néhány lövés, de ez

a fenyegetés is egyre veszélytelenebbé vált, ahogy közeledtek a parthoz. A többi zászlóalj átkelt. A C század őrt állt, amíg az 1/7-esek a torkolat közelében átlépték a Matanikaut.

A többieket teherautók szállították vissza a part menti úton a körletbe, így a C század is megkezdte az átkelést. A túloldalon a tengerészgyalogosok felfejlődtek a homokpadon, mindenre készen. A teherkocsik lassan jöttek, és először a sebesülteket vitték el, köztük Steve Helstowskit, Manila egyik géppuskását és közeli barátját.¹⁰³ A teljes sötétség beálltakor tucatnyi ember, köztük Moore százados és Puller ezredes még mindig várt a fuvarra.

Végre jött egy teherautó, ők pedig felszálltak rá. A kocsit lerobbant. A csoport gyalog indult tovább a repülőtér felé. Mivel nem volt holdfény, koromsötét lett. Zseblámpa nélkül eltévedtek. Körbe-körbe kóvályogtak, ki-be a körletbe, átkelve jó néhány század harci járőrén.¹⁰⁴ Mindenki tudta, ez a legjobb módja, hogy valamelyik begőzölt tengerészgyalogos beléjük lőjön.¹⁰⁵ A dühöngő Puller kísérőt követelt ettől vagy attól a századtól, de a kísérők is vakon tévelyegtek velük. Végre belebotlottak az első tengerészgyalogos-ezred néhány katonájába. Tudták, hogy ezek a hetedik ezredtől balra védekeznek, ezért az egyesek vonalát követve jobb felé haladtak.

Akik éjjel után átvették az őrseget, láthatták, amint a C század utolsó emberei bebotorkálnak állásaikba. A következő, amit hallottak, Vállas hangja volt a pár száz lépésre található zászlóalj-parancsnokság felől. Noha egészen biztos, hogy telefon volt a kezében, üvöltött:

– Én és a zászlóaljmaradéka visszatértünk!

A vonal másik végén beszélő személy nyilván visszakérdezett, úgyhogy az ezredes még hangosabban ugyanazt bömbölte bele a kagylóba.¹⁰⁶ Körös-körül az 1/7-esek vígan vihorásztak.

Reggel volt rá idejük, hogy összerakosgassák az események darabkáit. Az őrmesterek csapatszeme után azt jelentették a zászlóalj-parancsnokságnak, hogy az 1/7-esek az őrzőjárat során öt halottat és több mint húsz sebesültet vesztek. A C század és a D század néhány embere kihozta a halottakat, de Vállas máso-

kat arra utasított, hogy ott temessék el őket, ahol elesetek, a folyó japán oldalán.¹⁰⁷ Manila barátja, Steve elég komolyan megsebesült a lábán, hogy a hátországba szállítsák.

Hanem a császári csapatok is drágán megfizettek. Manila elregélte D századbeli barátainak, hogy százával mészárolták le a japánokat, és akkor hirtelen a 7. ezred 1. zászlóaljának C százada parancsot kapott a visszavonulásra. A tengerészgyalogosok, akik odafent voltak a zászlóaljjal, befoltozták a történet hézagait: a C század balszárnyán széles rés maradt, amikor a 2/7-eseket visszarendelték. Ezt a hadmozdulatot az ezredparancsnok rendelte el, aki messze Vállas harcálláspontja mögött tartózkodott. Vállas valami olyasmit ordított a telefonba az ezredparancsnokságnak, hogy talán vonszolják ki a seggüket az arcvonalba, mielőtt parancsokat osztogatnának, de már túl késő volt leállítani a visszahúzódot. Nem csoda, hogy Vállas olyan pipa volt, amikor végre visszatért.

Manila és a többi visszatérő is hallott híreket azoktól, akik hátramaradtak, hogy tartsák az 1/7-esek vonalát: a japán császári haditengerészet hajóit és csapatszállítóit észlelték, amint Canal felé hajóztak.

W. O. nemcsak hogy kigyógyult dizentériájából, hanem kitűnő tolvaj is lett. A 4. aknavető raj többi tagja egy szót sem szólt, amikor otthagyták őket, hogy ássák csak meg az állásokat, mert finomságokkal tért vissza: négyfontnyi szalonnával, pár nappal később pedig majdnem négy gallon tésztával. Mintegy W. O. szakértelmének megkérdőjelezésére ugyanaznap a zászlóaljkonyha minden rajnak „egy csomag rágógumit, 1 és $\frac{3}{4}$ uncia cukorkát, valamint négy doboz dohányt” juttatott a japán rizs kiegészítéseként. Csuhas örömmel fogadta a tésztát, és süteményt süített. Másnap lekvárt tett hozzá, abból pite lett, később pedig sziruppal leöntve palacsintaként tálalta. A szakács legnagyobb gondja az volt, hogyan tartsa távol W. O. ragadós kezét az alapanyagoktól.

Ahogy új állásaik formát öltöttek, a századparancsnok elrendelte, hogy az aknavetősök éleslőszerrel tartsanak lőgyakorlatot.

A 81 mm-esek első osztagának lövedékei az F század közelében záporoztak. Senkit nem találtak el. Csuhas olyasmit dörmögött, hogy az első osztagban valakinek „nincs ki a négy kereke”. A második osztag, köztük a Lázadó raj olyan rendszeres tűzfüggőnyt fektetett le, hogy elnyerték a szakaszbeli tiszték dicséretét.

Miután kiásták állásaikat és lehelyezték célzópóznájukat, a 81 mm-es lövészekre nyugodtabb idők köszöntöttek. Amellett, hogy időnként dolgozniuk kellett odalent a parton, Sid raja a következő csatára várt. Túl a vonalaikon a 2/1-esek járőrei gyakran találtak ellenséges járőrökkel. Találtak két 75 mm-es japán ágyút a 2/1-esek vonalaitól nyolcezer lépésnyire, és valaki azt állította, hogy a járőrük két japán mesterlövészről ejtett fogságba. A napi két-három légiriadó normálisnak számított. Fegyverállásuk felett „a repülőgépek dühödten küzdöttek”. Az egyik légitámadás során „17 Zero vadászgépet és 23 bombázót” lőttek le, és úgy kalkuláltak, hogy „a sárgák hozzávetőleges vesztesége hatmillió hétszázhetven ezer dollár, a bombákat nem számítva”.

Az ellenséges veszteségek számolgatása jó érzés volt, ezért egy háromórás légiriadó során a japcsi hajókra terelték a szót. A legmegbízhatóbb pletykákra támaszkodva úgy számolták, hogy a császári hadiflotta „60 nap alatt 60 hajót” veszített el. Ezek a pozitív pletykák tartották bennük a reményt. Azt beszélték, hogy „Dugout Doug” fiai (a szárazföldi erők) közül negyvenezren szálltak partra Bougainville szigetén, a Salamon-szigetek nyugati végén. Az a szóbeszéd, miszerint a szárazföldiek pihent ezredei az elkövetkező néhány napban leváltják a tengerészgyalogosokat, akik ezután visszatérnek San Diegóba, újra meg újra felmerült, kellett hogy legyen hát alapja. Sid raja egyre jobb adagokat kapott. Amikor az árpának, amit kiosztottak nekik, „japcsiszaga volt”, Csuhas elcserélte a japán bajonettjét néhány kukumi matrózzal sajtra, babra, Spam sertéshúskonzervre és kenyérrre. Egy másik éjszaka lyuk nélküli fánkot süített, majd a raj közös danálásba kezdett.

A humor nagyobb hatással volt Sidre, mint a dalok. Október 12-én éjszaka meghallották a hetedik ezred ágyúit, és valaki azt mondta: